

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 21. marts 2011
Kontor: Dyrevelfærdskontoret
Sagsnr.: 2010-5435-2147
Dok.: JTS41555

Notat om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om nye fødevarer m.v.

- spørgsmålet om forbud mod kloning m.v. af dyr til fødevareproduktion

Nyt notat

KOM (2007) 872 og KOM (2010) 585

Resumé

Den 14. januar 2008 fremsatte Kommissionen forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om nye fødevarer m.v. Forhandlingerne om forslaget er tæt på at afsluttes.

Forslaget er gået i forligsprocedure, idet der ikke kunne opnås enighed mellem Rådet og Europa-Parlamentet. Forligsproceduren skal efter det for Justitsministeriet oplyste være afsluttet endeligt den 29. marts 2011. Forslaget forkastes, hvis det kan konstateres, at det ikke er muligt at nå til enighed inden for denne tidsfrist.

Formandskabet har som led i et samlet kompromis om forslaget til forordning om nye fødevarer m.v. den 16. marts 2011 fremsat et forslag om forbud mod kloning af dyr med henblik på fødevareproduktion og et forbud mod overdragelse og anvendelse af klonede dyr med henblik på fødevareproduktion.

Det foreslås fra dansk side at støtte indsættelse af bestemmelser i forslaget til forordning om nye fødevarer m.v., hvorefter kloning af dyr med henblik på fødevareproduktion samt overdragelse og anvendelse af klonede dyr med henblik på fødevareproduktion forbydes.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Baggrund

Kommissionen har den 19. oktober 2010 fremlagt en rapport om kloning af dyr til fødevareproduktion (KOM(2010) 585). Rapporten er modtaget i dansk sprogversion den 25. oktober 2010. Et grundnotat om rapporten er sendt til Folketingets Europaudvalg den 2. december 2010.

Rapporten indeholder en vurdering af en række aspekter ved brug af kloningsteknologi i fødevareproduktion. I rapporten anbefales det, at der indføres et midlertidigt forbud mod kloning af husdyr til fødevareproduktion, mod brug af klonede husdyr og mod markedsføring af fødevarer fra klonede dyr. Endvidere foreslås det, at der indføres et sporbarhedssystem for import af reproduktionsmateriale, f.eks. sæd og embryoner, fra klonede dyr.

Kommissionens rapport skal ses i sammenhæng med de igangværende forhandlinger om et forslag til en ny forordning om nye fødevarer m.v. ("novel food" forordningen) (KOM(2007) 872), som Kommissionen fremsatte den 14. januar 2008. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114. Forslaget behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri indhentede et forhandlingsmandat vedrørende forslaget under et samråd i Folketingets Europaudvalg den 14. januar 2009. Folketingets Europaudvalg er senest orienteret om sagen ved et notat om iværksættelse af forligsproceduren, der er sendt til udvalget den 21. september 2010.

Forslaget er gået i forligsprocedure, idet der ikke kunne opnås enighed mellem Rådet og Europa-Parlamentet. Forligsproceduren skal efter det for Justitsministeriet oplyste afsluttes endeligt den 29. marts 2011. Forslaget forkastes, hvis det kan konstateres, at det ikke er muligt at nå til enighed inden for denne tidsfrist. Der har senest været afholdt møde i forligsudvalget den 16. marts 2011, og der er aftalt et nyt møde den 28. marts 2011.

Formandskabet har som led i et samlet kompromis om forslaget til forordning om nye fødevarer m.v. den 16. marts 2011 fremsat et forslag om forbud mod kloning af dyr med henblik på fødevareproduktion og forbud mod overdragelse og anvendelse af klonede dyr med henblik fødevareproduktion.

2. Indhold

Formandskabets forslag indebærer, at der i forslaget til forordning om nye fødevarer indsættes en bestemmelse, hvorefter kloning af dyr med henblik på fødevarereproduktion samt overdragelse og anvendelse af klonede dyr forbydes i en overgangsperiode. Overgangsperiodens længde er ikke fastsat i det foreliggende forslag.

Formandskabets forslag omfatter alene somatisk kloning, dvs. kloning, der sker ved, at man tager kernen fra en dyrecelle og indsætter den i en ægcelle, hvis kerne er fjernet.

3. Gældende dansk ret

Det følger af § 1 i lov nr. 550 af 29. juni 2005 om kloning og genmodificering af dyr m.v., at kloning og genmodificering af hvirveldyr, anvendelse af klonede og genmodificerede hvirveldyr til dyreforsøg samt avl af klonede og genmodificerede forsøgsdyr kun må ske med tilladelse fra Dyreforsøgstilsynet.

En sådan tilladelse kan kun meddeles til følgende formål, jf. lovens § 1, stk. 2:

- 1) Grundforskning,
- 2) anvendt forskning rettet mod at forbedre sundhed og miljø,
- 3) fremstilling og avl af dyr, der producerer stoffer af væsentlig gavn for sundhed eller miljø, eller
- 4) undervisning og uddannelse på universiteter og højere læreanstalter eller ved anden undervisning på tilsvarende niveau og ved undervisning af personer, der skal beskæftige sig med kloning og genmodificering.

Der kan således ikke gives tilladelse til kloning med henblik på fødevarereproduktion.

I forarbejderne til lov nr. 550 af 29. juni 2005 om kloning og genmodificering af dyr m.v. er den nærmere forståelse af begrebet kloning beskrevet på følgende måde:

”Kloning af dyr betyder, at der dannes en genetisk set næsten identisk ”kopi“ af et andet dyr. Kloning kan foretages ved hjælp af to metoder, som er meget forskellige såvel metode-mæssigt som anvendelsesmæssigt. Ved *embryonal kloning* deles et nyligt dannet fosteranlæg i flere fosteranlæg, der ind-

sættes i en rugemor. Rugemoderen føder herefter genetisk identiske dyr, men man kender i princippet ikke dyrenes fulde egenskaber og udseende, førend dyrene er født. *Somatisk kloning*, ofte kaldet voksenkloning, sker ved, at man tager kernen fra en dyrecelle og indsætter den i en ægcelle, hvis kerne er fjernet. Nogen tid efter at celledelingen er påbegyndt, indsættes fosteranlægget i en rugemor. Det fødte dyr er genetisk set næsten identisk (en klon) med donordyret, der har leveret donorcellen. (...)”

Den danske lovgivning omfatter således somatisk kloning, embryonal kloning og andre former for kloning, der måtte blive udviklet.

Det følger af § 11 i lov nr. 432 af 9. juni 2004 om hold af dyr med senere ændringer, at ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan træffe bestemmelse og fastsætte regler om anvendelse, omsætning, indførsel og udførsel af genteknologisk fremstillede og klonede dyr samt om forudgående anmeldelse eller godkendelse. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om tilsyn og kontrol hermed. Bemyndigelsesbestemmelsen i lov om hold af dyr er endnu ikke udnyttet.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forbuddet mod kloning af dyr med henblik på fødevareproduktion og overdragelse og anvendelse af klonede dyr med henblik på fødevareproduktion vurderes på det foreliggende grundlag ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet den gældende danske lovgivning om kloning vil kunne opretholdes. Forbuddet vurderes heller ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Kommissionens rapport om kloning af dyr til fødevareproduktion har været sendt i høring hos Danmarks Jordbrugsforskning, Den Danske Dyrlegeforening, Det Dyreetiske Råd, DOSO, Dyrenes Beskyttelse, Dyreværnsrådet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Fødevarestyrelsen, Kvægavlsforeningen Dansire, Landbrug & Fødevarer og Slagteriernes Forskningsinstitut.

Der er modtaget høringssvar fra Dyrenes Beskyttelse. For så vidt angår forbud mod kloning af dyr med henblik på fødevareproduktion og overdragelse og anvendelse af klonede dyr med henblik på fødevareproduktion er det i høringssvaret anført, at Dyrenes Beskyttelse med tilfredshed

noterer sig, at Danmark – som det eneste land – har et forbud mod brug af kloning til kommercielle formål (f.eks. fødevareproduktion).

Dyrenes Beskyttelse anfører endvidere, at der udover et forbud mod kloning af dyr til fødevareproduktion og forbud mod import af produkter fra klonede dyr, også bør indføres et forbud mod import af produkter fra klonede dyrs afkom samt et forbud mod import af sæd og embryoner fra klonede dyr. Dyrenes Beskyttelse finder det afgørende vigtigt, at der også indføres forbud mod handel med produkter fra klonede dyrs afkom. Dyrenes Beskyttelse har endvidere en række bemærkninger vedrørende etablering af et system til sporing af sæd og embryoner fra klonede dyr, generel EU-regulering af spørgsmål om kloning, avl af dyr og regulering af kloning i andre internationale sammenhænge, herunder i regi af WTO.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der foreligger ikke officielle tilkendegivelser om de øvrige medlemslandes holdninger til Kommissionens rapport.

8. Foreløbig dansk holdning

Fra dansk side er man positivt indstillet over for et forbud på EU-plan mod kloning af dyr med henblik på fødevarefremstilling samt mod overdragelse og anvendelse af klonede dyr med henblik på fødevareproduktion.

Fra dansk side lægger man vægt på at kunne medvirke til, at der indgås et kompromis om forslaget til forordning om nye fødevarer m.v. På den baggrund kan det accepteres, at forbuddets omfang er mindre vidtgående end den danske regulering af kloning af dyr selvom et mere omfattende forbud foretrækkes.

Fra dansk side lægger man vægt på, at forslaget ikke forhindrer de videre drøftelser om en særskilt EU-lovgivning om kloning.

9. Europa-Parlamentets udtalelse

Forslaget indgår i forligsforhandlingerne mellem Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet vedrørende forslaget til ny forordning om nye fødevarer m.v.

10. Den Nationale Komité vedrørende landbrugsdyr

Et udkast til dette notat er den 18. marts 2011 sendt til orientering til Den Nationale Komité vedrørende landbrugsdyr med repræsentanter fra bl.a. dyreværnsorganisationer, landbrugsorganisationer, forskning og Rådet for Dyreforsøg.

11. Tidligere forelæggelser for Folketinget.

Et grundnotat om Kommissionens rapport er sendt til Folketingets Europaudvalg, Folketingets Retsudvalg samt Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri den 2. december 2010.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har senest orienteret om forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om nye fødevarer m.v. ved orienterende notat om iværksættelse af forligsproceduren, der er sendt til Folketingets Europaudvalg den 22. september 2010.